

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ПРОГРАМА
вступних випробувань з політології та міжнародних відносин на 2026 рік для здобуття
другого (магістерського) рівня вищої освіти**

Затверджено:
на засіданні Вченої ради МДУ
протокол № 11 від 17.04.2026 р.

Київ, 2026

Програма вступних випробувань з політології та міжнародних відносин на 2026 рік для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти. Київ : МДУ, 2026. 12 с.

Укладачі:

Грідіна І. М. д.і.н., професор кафедри політології та міжнародних відносин;
Пахоменко С. П., к.і.н., доцент кафедри політології та міжнародних відносин;
Трофименко А. В., к.політ.н, доцент кафедри політології та міжнародних відносин.

Рецензенти:

Романцов В. М., доктор історичних наук, завідувач кафедри історії та археології;
Сабадаш Ю.С., доктор культурології, завідувач кафедри культурології.

Програма затверджена на засіданні кафедри політології та міжнародних відносин

Протокол № 7 від 17 лютого 2026 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ.....	5
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	9
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	10

ВСТУП

Формою вступних випробувань здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальностями, що відповідають [Додатку 8 до Правил прийому до Маріупольського державного університету у 2026 році](#) є фаховий екзамен у письмовій формі із використанням інформаційно-комунікаційних технологій Zoom, Viber, WhatsApp, Telegram, Google Meet тощо та навчального порталу Moodle МДУ протягом 2 астрономічних годин.

Загальні вимоги до вступників передбачають:

- наявність ступеня бакалавра та підстав, що дозволяють користуватися спеціальними умовами участі в конкурсному відборі на навчання для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти;
- ступеня магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста для вступу на загальних засадах за кошти фізичних та/або юридичних осіб.

Вступне випробування передбачає виконання закритих тестових завдань множинного типу з однією правильною відповіддю. Загальна кількість завдань становить 100, кожне з яких оцінюється у два бали. За результатами вступного випробування виставляється позитивна оцінка за шкалою 100 – 200 або ухвалюється рішення про негативну оцінку («незадовільно»). Вступники допускаються до конкурсного відбору на місця державного або регіонального замовлення в разі наявності конкурсного бала не менше ніж 130 та підстав, що дозволяють претендувати на них.

Тестові завдання складені відповідно до програми Єдиного фахового вступного випробування з політології та міжнародних відносин, затвердженого наказом МОН України № 1361 від 15 жовтня 2025 року, і включають наступні компоненти:

- Розділ 1. Історія політичних вчень.
- Розділ 2. Загальна теорія політики.
- Розділ 3. Політичні інститути та процеси.
- Розділ 4. Теорія міжнародних відносин.
- Розділ 5. Зовнішня політика України.
- Розділ 6. Світовий порядок та геополітика.

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

Розділ 1. Історія політичних вчень

Політичні вчення за доби Давнього Світу. Політичні вчення в період Стародавнього Сходу. Політична думка в Давньому Китаї (Лао-цзи, Конфуцій, Шан Ян, Мо-цзи). Політична думка в Давній Індії («Закони Ману», «Артхашастра»). Політичні вчення в добу Античності. Політичні вчення в Давній Греції (Платон, Аристотель). Політичні вчення в Давньому Римі (Цицерон, Марк Аврелій).

Політична думка за доби Відродження та Нового часу. Політичні вчення в період європейського Ренесансу (Т. Мор, Т. Кампанелла, Н. Макіавеллі, Ж. Боден). Політичні вчення в Англії XVII – XIX століття (Т. Гоббс, Дж Локк, І. Бентам). Політичні вчення у Франції XVIII – XIX століття (Ш.-Л. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо, А. де Токвіль). Політичні вчення в Німеччині XVIII-XIX століття (І. Кант, Г. Гегель).

Політична думка в Україні. Політична думка за доби Київської Русі («Руська правда» Ярослава Мудрого, політичний зміст «Повчання» Володимира Мономаха). Політична думка України в литовсько-польську та польсько-козацьку добу (С. Оріховський-Роксолан, І. Вишенський, «Конституція» П. Орлика). Політична думка України в XIX та першій половині XX століття. Політична думка діячів Кирило-Мефодіївського товариства (М. Костомаров, Т. Шевченко). Політичні ідеї І. Франка. Політичні ідеї М. Драгоманова. Політичні ідеї М. Грушевського. Політичні ідеї В. Винниченка.

Розділ 2. Загальна теорія політики

Поняття, види та функції політики. Поняття політики. Теоретичні витoki поняття «політика» (М. Вебер). Політика як policy, politics та polity. Види політики, суб'єкти та функції політики. Директивне, функціональне, комунікативне розуміння видів політики. Соціальні, інституціональні та функціональні суб'єкти політики. Функції політики: управління, інтеграції, визначення цілей, соціалізації.

Політична влада як суспільне явище. Поняття, види і концепції політичної влади. Поняття і види влади. Концепції політичної влади (реляціоністська, телеологічна, системна, біхевіоралістська). Підходи до пояснення природи влади (біологічний, антропологічний, політологічний). Ознаки політичної влади (нормативність, публічність, моноцентризм, засоби стримування та противаг, легальність, легітимність (традиційна, раціонально-легальна, харизматична)). Функції політичної влади (інтегративна, регулятивна, мотиваційна, консолідуєча, стабілізаційна). Ресурси політичної влади. Поняття ресурсів політичної влади (утилітарні, примусові, нормативні). Механізми реалізації політичної влади (панування, керівництво, управління, контроль)

Політична система суспільства. Поняття політичної системи. Структура політичної системи (інституціональна, нормативна (регулятивна), функціональна, комунікаційна, духовно-ідеологічна підсистеми). Функції політичної системи (політичного цілепокладання, владно-політичної інтеграції суспільства, регулятивна). Концепції політичної системи (Д. Істон, Г. Алмонд). Типології політичних систем Г. Алмонда (англо-американська політична система, континентально-європейська політична система). Політична система сучасної України.

Політичні ідеології. Політична ідеологія лібералізму. Класичний лібералізм (Дж. Локк, Б. Констан, Дж. С. Мілль). Неолібералізм (Ф. А. фон Гайек, Л. фон Мізес). Політична ідеологія консерватизму. Класичний політичний консерватизм (Ж. де Местр, Е. Берк). Український політичний консерватизм В. Липинського. Неоконсерватизм (Д. Белл, І. Крістолл). Політична ідеологія комунізму (К. Маркс, Ф. Енгельс, В. Ленін). Політична

ідеологія соціал-демократії (К. Каутський, Е. Бернштейн). Політична ідеологія націоналізму. Теоретичні засади націоналізму (Е. Геллнер, Е. Сміт). Український націоналізм М. Міхновського. Інтегральний український націоналізм Д. Донцова

Політичні еліти та політичне лідерство. Політичні еліти. Поняття та функції політичних еліт. Концепції та типології політичних еліт (В. Парето, Г. Моска, Р. Міхельс). Політичне лідерство. Поняття політичного лідерства. Концепції політичного лідерства (ситуативна, конституентів (послідовників), психологічна). Функції політичного лідерства (інтегративна, комунікативна, програмна, управлінська, мобілізаційна, легітимації). Типологія політичних лідерів М. Германн (лідер-прапорносець, лідер-служитель, лідер-торгівець, лідер-пожежний).

Розділ 3. Політичні інститути та процеси

Держава як політичний інститут. Держава: поняття та ознаки. Поняття держави. Основні концепції походження держави (патріархальна, договірна, насильницька, психологічна). Ознаки держави (суверенітет, територія, населення, публічна влада, легальний примус). Державний устрій. Поняття державного устрою та його форми (унітарна, федеративна, конфедеративна). Форма державного устрою сучасної України. Форми державного правління. Поняття форми державного правління. Монархія як форма державного правління (абсолютна монархія, конституційна (парламентська) монархія). Республіка як форма державного правління. Типи республік (президентська, парламентська, змішана (парламентсько- президентська, президентсько-парламентська республіки). Форма державного правління в сучасній Україні

Політичні режими та їх типи. Поняття політичного режиму. Демократичний політичний режим. Поняття та ознаки демократії як політичного режиму (пріоритетність політичних прав і свобод людини, поділ державної влади, виборність влади, політичний плюралізм). Форми демократії (представницька, пряма, демократія участі). Формування демократичного політичного режиму в сучасній Україні. Авторитарний політичний режим (поняття, ознаки). Тоталітарний політичний режим. Поняття та ознаки тоталітарного політичного режиму (культ особи тоталітарного лідера, монопольна ідеологія, контроль за всіма сферами суспільного життя, диктатура однієї партії). Класичні форми тоталітарних політичних режимів (фашистський, комуністичний, нацистський).

Політичні партії та партійні системи. Поняття, функції й типології політичних партій. Поняття політичних партій (організаційна структура, програма діяльності, правовий режим функціонування, членство в партії). Функції політичних партій (ідеологічна, пропагандистська, функція політичного представництва соціальних інтересів, функція досягнення та здійснення влади, функція розробки політичного курсу влади, функція політичного рекрутування). Типології політичних партій (ліві – центристські – праві політичні партії, типологія за М. Дюверже (кадрові та масові політичні партії); правлячі та опозиційні політичні партії). Партійні системи. Поняття партійних систем. Типи партійних систем (однопартійна, двопартійна, багатопартійна). Типологія партійних систем за Дж. Сарторі. Типологія партійних систем за М. Дюверже. Партійна система сучасної України.

Вибори та виборчі системи. Поняття виборів. Демократичні принципи виборів (вільне волевиявлення, загальність, рівність, таємне голосування). Поняття та різновиди виборчих систем (мажоритарна, пропорційна, змішана). Виборча система сучасної України. Выбори Президента України. Выбори до Верховної Ради України. Суб'єкти виборчого процесу в Україні

Громадянське суспільство. Поняття та принципи функціонування громадянського суспільства (самоорганізація як базова ознака громадянського суспільства, Помарчанчева революція та Революція Гідності як прояви зрілості громадянського суспільства в Україні). Громадські організації і рухи в структурі громадянського суспільства (поняття

громадських організацій і рухів; громадські організації і рухи в сучасній Україні). Волонтерський рух в Україні.

Розділ 4. Теорія міжнародних відносин

Теоретичні основи міжнародних відносин. Об'єкт, предмет, функції теорії міжнародних відносин. Основні підходи до визначення теорії міжнародних відносин. Об'єкт і предмет теорії міжнародних відносин. Структура та функції теорії міжнародних відносин. Співвідношення понять «міжнародні відносини», «міжнародна політика», «світова політика». Ознаки та принципи міжнародних відносин. Типи та рівні міжнародних відносин. Суб'єкти міжнародних відносин. Основні підходи до поняття та типології суб'єктів міжнародних відносин. Держава як суб'єкт міжнародних відносин. Міжнародні урядові організації як суб'єкт міжнародних відносин. Міжнародні неурядові організації як суб'єкт міжнародних відносин. Транснаціональні корпорації як суб'єкт міжнародних відносин. Індивіди як суб'єкт міжнародних відносин.

Системи міжнародних відносин. Поняття, ознаки, структура міжнародної системи. Основні підходи до типології міжнародних систем. Типи міжнародних систем за М. Капланом, Е. Луардом, Е. Чемпелем. Мультиполярні, біполярні, уніполярні міжнародні системи. Історичні типи міжнародних систем. Вестфальська система. Віденська система. Версальсько-Вашингтонська система. Ялтинсько-Потсдамська система.

Основні теорії міжнародних відносин. Політичний ідеалізм у теорії міжнародних відносин. Політичний ідеалізм В. Вільсона. Політичний ідеалізм У. Ліппмана. Політичний реалізм. Поміркований напрям (Г. Моргентгау, Дж. Кеннан). Центристський напрям (У. Росту). Ультраконсервативний напрям (Р. Страус-Хюпе). Лібералізм у теорії міжнародних відносин. Лібералізм Дж. Ная-молодшого. Лібералізм Р. Кохейна. Модернізм в теорії міжнародних відносин. Теорії міжнародних систем. Теорії конфлікту. Теорії міжнародної інтеграції. Теорії прийняття рішень (Л. Річардсон). Критика модернізму в теорії міжнародних відносин (Х. Булл). Неокласичні теорії міжнародних відносин. Неореалізм (К. Уолтц). Неомарксизм (І. Валлерстайн).

Розділ 5. Зовнішня політика України

Зовнішня політика держави. Поняття «зовнішня політика держави». Основні принципи зовнішньої політики держави. Суб'єкти зовнішньої політики. Цілі зовнішньої політики держави. Основні складові зовнішньої політики держави. Функції зовнішньої політики держави. Чинники, які визначають становище держави на світовій арені. Інструменти зовнішньої політики держави. Основні підходи до типології зовнішньої політики держави. Сутність, функції та форми дипломатії. Національні інтереси держави на міжнародній арені. Зміст поняття «національний інтерес». Структура національного інтересу держави. Види національного інтересу держави. «Сила» у міжнародних відносинах. Поняття «сили» у міжнародних відносинах. Чинники «сили» держави на міжнародній арені. «Баланс сил» та його роль у міжнародних відносинах. «Жорстка сила», «м'яка сила» та «розумна сила». Міжнародні конфлікти. Поняття та ознаки міжнародних конфліктів. Типи міжнародних конфліктів. Причини виникнення міжнародних конфліктів. Функції міжнародних конфліктів. Етапи розвитку міжнародних конфліктів. Механізми врегулювання міжнародних конфліктів. Поняття та ознаки гібридної війни.

Україна у міжнародних відносинах. Становлення України як суб'єкта міжнародних відносин. Основні етапи становлення та розвитку зовнішньої політики України. Правові підстави міжнародної правосуб'єктності України після проголошення державної незалежності в 1991 році. Міжнародне визнання України. Національні інтереси України та їх реалізації через зовнішню політику. Поняття та особливості національних інтересів України. Принципи та цілі зовнішньої політики України. Зовнішньополітичний потенціал

України (чинники сили). Інституційно-нормативні засади зовнішньої політики України. Нормативно-правове регулювання зовнішньої політики України. Центральні органи зовнішніх відносин України. Закордонні органи зовнішніх відносин України. Участь України в міжнародних організаціях. Україна в Організації Об'єднаних Націй. Україна в спеціалізованих міжнародних організаціях (СОТ, МВФ, ЮНЕСКО). Україна в регіональних міжнародних організаціях (ОБСЄ, ГУАМ, ОЧЕС, Рада Європи).

Європейський та євроатлантичний вектори зовнішньої політики України. Співпраця України та ЄС. Етапи становлення ЄС. Нормативно-правові засади ЄС. Інститути Європейського Союзу. Основні етапи відносин Україна – ЄС. Нормативно-правові засади співробітництва між Україною та ЄС (УПС, Угода про асоціацію). Ініціатива ЄС «Східне партнерство» та участь у ній України. Співпраця України з НАТО. НАТО як організація з колективної безпеки держав Заходу. Нормативно-правові засади співпраці України та НАТО. Основні форми співпраці України та НАТО

Двосторонні відносини України з моменту відновлення державної незалежності (1991 р.). Сучасний стан українсько-американських відносин. Нормативно-правове регулювання відносин України зі США. Пріоритетні напрями співпраці між Україною та США. Особливості співпраці України та США в умовах російсько-української війни. Двосторонні відносини України з державами-сусідами. Відносини України та Польщі. Відносини України та Угорщини. Відносини України та Словаччини. Відносини України та Румунії. Відносини України та Молдови. Відносини України та Білорусі. Сучасний стан українсько-російських відносин. Основна договірна база українсько-російських відносин. Окупація Криму та агресія РФ на Сході України.

Розділ 6. Світовий порядок та геополітика

Геополітика та геостратегія. Теоретичні основи геополітики. Основні поняття та підходи до визначення понять «географічний чинник» та «геополітика». Структура, функції та особливості геополітики. Геостратегічні та геополітичні регіони, геополітичні вісі, геополітичні поля та опорні точки. Основні закони геополітики. Парадигми геополітики. Дуалістична парадигма геополітики. Геоекономічна парадигма геополітики. Цивілізаційна парадигма геополітики. Циклічна парадигма геополітики. Теоретичні школи геополітики. Німецька школа геополітики (Ф. Ратцель, Р. Челлен, К. Хаусхофер, К. Шмітт). Англо-американська школа геополітики (Г. Маккіндер, А. Мехен, Н. Спайкмен, З. Бжезинський, Ф. Фукуяма, С. Гантінгтон). Українська школа геополітики (С. Рудницький, Ю. Липа). Геостратегія. Поняття, типологія та ознаки геостратегії. Структурні елементи геостратегії держави. Геостратегічні цілі та пріоритети держави

Міжнародний порядок. Поняття та категорії міжнародного порядку. Міжнародний порядок. Світовий порядок. Глобальний порядок. Моделі та типології міжнародного порядку. Різновиди міжнародного порядку. Моделі світового порядку за С. Хоффманом та С. Гантінгтоном. Забезпечення світового порядку. Механізми забезпечення світового порядку. Основні риси нового світового порядку (А. Слотер, Г. Кіссінджер)

Міжнародні інтеграційні процеси. Міжнародна інтеграція. Поняття та види міжнародної співпраці. Поняття, передумови, ознаки, типи міжнародної інтеграції. Моделі інтеграційних об'єднань. Глобалізація як чинники міжнародних відносин. Поняття та типи глобалізації. Класифікація глобальних проблем. Антиглобалістський рух.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання фахового вступного іспиту здійснюється за 200-бальною шкалою (від 0 до 200 балів).

Шкала оцінювання

Діапазон балів	Рівень навчальних досягнень	Характеристика результату	Теоретичні знання	Практичні навички	Когнітивні уміння та компетентності
0–99	Низький рівень	Менше 50% правильних відповідей. Відповідь свідчить про відсутність системних знань	Базові поняття не засвоєні, численні помилки	Нездатність застосувати знання навіть у простих ситуаціях	Відсутність аналітичних умінь, хаотичне мислення
100–129	Середній рівень (мінімальний поріг)	50–64% правильних відповідей. Результат відповідає мінімальним вимогам	Засвоєні лише окремі фрагменти матеріалу, знання фрагментарні	Застосування знань можливе лише у стандартних, простих випадках	Обмежене розпізнавання понять, слабка узагальненість
130–149	Достатній рівень	65–74% правильних відповідей. Відповідь загалом правильна, але неповна	Основні поняття засвоєні, проте є прогалини	Знання застосовуються, але з помилками або неповно	Уміння аналізувати прості ситуації, часткове узагальнення
150–179	Високий рівень	75–89% правильних відповідей. Відповідь повна, аргументована	Теоретичні знання достатні, незначні неточності	Уміння застосовувати знання у більшості практичних ситуацій	Розвинені аналітичні та узагальнюючі уміння, логічність
180–200	Відмінний рівень	90–100% правильних відповідей. Вичерпна відповідь, що демонструє майстерність	Теоретичні знання системні, точні, без помилок	Вільне застосування знань у різних ситуаціях	Високий рівень критичного мислення, здатність до комплексного аналізу

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авер'янова В. Державне управління в Україні. (Навчальний посібник). 2016. URL: <https://economics.studio/upravlinnya-derjavne-munitsipalne/derjavne-upravlinnya-ukrajini-navchalniy.html> (дата звернення: 02.02.2026).
2. Бакуменко В., Усаченко Л., Червякова О. Теоретичні засади державного управління : навч. посіб. / за заг. ред. Л. Усаченко. К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2013. 174 с.
3. Богуш Д. Десять секретів політичних компаній : навчальний посібник. Київ : Видав-во «Березовська», 2017. 168 с.
4. Булик М. Історія міжнародних відносин у давні часи : навчальний посібник. Маріуполь : МДУ, 2017. 274 с.
5. Воронянський О., Кулішенко Т., Скубій І. Політологія : підручник. Харків : ХНТУСГ імені Петра Василенка, 2017. 180 с.
6. Геополітика: енциклопедія. К. : Знання України, 2013. 919 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Sulima_Yevhen/Heopolityka.pdf? (дата звернення: 02.02.2026).
7. Герасимчук Т., Киридон А., Троян С. Загальна теорія політики : навчальний посібник. К. : Видавничий дім «Кондор», 2017. 226 с.
8. Глобалізація і глобалістика : Навчальний посібник. Львів : «Новий Світ-2000», 2020. 428 с.
9. Головченко В., Матвієнко В., Солдатенко В. Дипломатична історія України (кінець XIX – перша чверть XX століття) : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. К., 2011. 527 с.
10. Головченко В. Нариси з історії міжнародних відносин та зовнішньої політики країн Азії й Африки : навчальний посібник. К. : Юрисконсульт, 2014. 424 с.
11. Гольцов А. Геополітика та політична географія. К., 2012. 416 с. URL: http://cul.com.ua/preview/geopolitika_Golzov.pdf (дата звернення: 02.02.2026).
12. Горбач О., Демшичак Р. Політологія : навч. посіб. Львів, 2013. 260 с.
13. Городок М., Карташов А., Романенко Є., Стасюк В. Перемога на виборах: технології, кампанії, принципи. Практичний посібник. Київ, 2016. 264 с.
14. Гошовська В., Пашко Л. Політичне лідерство: Навчальний посібник. К. : НАДУ, 2013. 112 с.
15. Державна політика : підручник / ред. кол. : Ю. Ковбасюк (голова), К. Ващенко (заст. голови), Ю. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. К. : НАДУ, 2014. 448 с.
16. Дипломатична та консульська служба : підручник для студентів ВНЗ / К. Балабанов, М. Трофименко. Донецьк, 2012. 444 с.
17. Дністрянський М. Геополітика. Львів : 2011. 46 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0002972 (дата звернення: 02.02.2026).
18. Дністрянський М. Політична географія України : навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 348 с.
19. Дорошко М., Шпакова Н. Геополітичне середовище та геополітична орієнтація країн СНД. Навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2011. 204 с. URL: <http://www.cul.com.ua/preview/geopolit.pdf> (дата звернення: 02.02.2026).; резервна адреса (URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-148.html>).
20. Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К. : Основи, 1999. 903 с.
21. Елітознавство : підручник / за заг. ред. В. Гошовської. К. : НАДУ, 2013. 268 с.

22. Загальна теорія держави і права: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М. Цвік, О. Петришин, Л. Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О. Петришина. Харків: Право, 2011. 584 с.
23. Зовнішня політика країн Європи. Частина 1: навчальний посібник. Маріуполь: МДУ, 2021. 156 с.
24. Зовнішня політика країн Західної Європи в постбіполярний період: навчально-методичний посібник із курсу / С. Рудько. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. 412 с.
25. Зовнішня політика країн Латинської Америки: навчальний посібник / Н. Гаврилова (ред.), М. Булик, О. Гільченко, Ю. Константинова. Маріуполь: МДУ, 2020. 397 с. URL: http://91.250.23.215/jspui/bitstream/123456789/2584/1/np_zovnishnia_polityka.pdf (дата звернення: 01.12.2021).
26. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л. Чекаленко, С. Федуняк; за заг. ред. Л. Чекаленко. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 464 с. URL: <http://portal.iapm.edu.ua/portal/media/books/fc8e7971-86e1-4de2-b69f-d23eef4d5c41.pdf> (дата звернення: 02.02.2026).
27. История международных отношений: в 3 томах / А. Ревякин, Н. Васильева. 2012. 400 с.
28. Іваницька О. Історія міжнародних відносин (1918-1945 роки): навч. посіб. К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. 632 с.
29. Історія дипломатії: від давнини до нового часу: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. Зінченко. Вінниця: Нова книга, 2002. 433 с.: іл.
30. Історія міжнародних відносин (від Стародавнього світу до початку ХХ ст.): навч. посіб. / Я. Турчин, Р. Демчишак, Т. Плазова. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2013. 139 с.
31. Кириченко В. Політичні системи світу: кредитно-модульний курс: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 218 с.
32. Климкова І., Остапенко М. Вибори і виборчі системи: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2011. 160 с.
33. Кудряченко А., Рудич Ф., Храмов В. Геополітика: підручник. К.: МАУП, 2004. 296 с. URL: <http://elibrary.ivinas.gov.ua/3/1/%D0%93%D0%B5%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BBi%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.%D0%9Fi%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf> (дата звернення: 02.02.2026).
34. Литвин В. Політичні режими сучасності: інституційні та процесуальні виміри аналізу: навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 632 с.
35. Мадіссон В. Сучасна українська геополітика: навч. посіб. К.: Либідь, 2003. 176 с.
36. Мальський М., Мацяк М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2007. 461 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk811805.pdf> (дата звернення: 02.02.2026).
37. Манжола В., Коппель О., Капітоненко М. та ін. Міжнародні системи і глобальний розвиток. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. 606 с.
38. Міжнародні відносини та зовнішня політика України: підручник / Ю. Пунда, І. Козинець, В. Клименко та ін. К.: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 328 с. URL: <http://stratcom.nuou.org.ua/wp-content/uploads/2020/03/%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96-%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%81%D0%B8%D0%BD%D0%B8-%D1%82%D0%B0-%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%88%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0-%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8.pdf> (дата звернення: 02.02.2026).

39. Мілова М., Дмитрашко С. Політичні режими : навчальний посібник для студентів 2 – 3 курсів всіх спеціальностей денної форми навчання. ОДАХ, 2009. 30 с.
40. Мілюкова А., Степанова Н. Політичні інститути та процеси в Україні : методичний посібник для забезпечення самостійної роботи студентів усіх форм навчання (за напрямом 052 Політологія). Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2018. 124 с.
41. Нова історія міжнародних відносин у системному форматі (1648 – 1918) : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / І. Хижняк. К. : ДП «Вид. дім «Персонал»», 2009. 224 с. URL: http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/p10_15.pdf (дата звернення: 02.02.2026).
42. Остапенко М. Політична культура суспільства : навч. посіб. К. : МАУП, 2008. 96 с.
43. Пахарев А. Політичні інститути і процеси в сучасній Україні : навчальний посібник. К. : ППІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2011. 182 с.
44. Політична влада і опозиція в Україні: порівняльний аналіз із зарубіжними країнами / За заг.ред. Ф. М. Рудича. К. : ППІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2016. 488 с.
45. Політологія : конспект лекцій для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання / Н. Семке, І. Доля. Харків : НТУ «ХПІ», 2017. 156 с.
46. Рудич Ф., Балабан Р., Ганжуров Ю. Політична система та інститути громадянського суспільства в сучасній Україні : навч. посіб. для студ. вищ. навч. Закладів. К. : Либідь, 2008. 440 с.
47. Сухонос В. Теорія держави і права: підручник. Суми : Університетська книга, 2014. 544 с. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/47858> (дата звернення: 02.02.2026).
48. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. Білозьоров, В. Власенко, О. Горова, А. Завальний, Н. Заяць та ін.]; за заг. ред. С. Гусарева, О. Тихомирова. К. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с. URL: https://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/tdp/navch_pos_tdp.pdf (дата звернення: 02.02.2026).
49. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / М. Требін, Л. Герасіна, В. Погрібна та ін. ; за ред. М. Требіна. Х. : Право, 2016. 540 с.
50. Трансформація політичних інститутів України: проблеми теорії і практики / Авт. колектив : М. Михальченко (керівник) та ін. К. : ППІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2016. 440 с.
51. Турчин Я., Демчишак Р., Матлай Л. Історія міжнародних відносин (1914 – 2015) : навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. 140 с.
52. Фененко А. Современная история международных отношений: 1991 – 2016 : учеб. пособие. 2-е изд., перераб. и доп. М. : Издательство «Аспект Пресс», 2017. 432 с.
53. Хімченко О. Політичні партії і виборчий процес в умовах розбудови демократичного суспільства : навчальний посібник. К. : Видавничий дім «Професіонал», 2006. 208 с.
54. Чернов С. Текст лекцій з дисципліни «Державне та регіональне управління». Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Х. : ХНУМГ, 2014. 140 с.
55. Шергін С. Політологія міжнародних відносин. К., 2019. 256 с.
56. Юхименко П. Глобалізація та політика національної безпеки. К, 2021. 408 с.
57. Ярош О. Загальна теорія політики. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. 2005. 240 с. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-26.html> (дата звернення: 02.02.2026).